

Cuprins

<i>Viața</i> Sfântului Simeon Noul Teolog și epoca sa (diac. IOAN I. ICĂ JR)	5
Peripețiile editării unui monument hagiografic controversat	5
O mai puțin obișnuită <i>Viață</i> de sfânt	18
Textul primei ediții și imperfecțiunile lui	25
O introducere remarcabilă — o exegeză istorică exemplară .	27
O cronologie controversată și implicațiile ei	34
Principalele studii simeoniene	40
O interpretare tradiționalist-anistorică	43
O investigație contextual-psihologică și surprizele ei	45
O pătrunzătoare lectură contextual-politică și paradigmele vederii Luminii	48
Lumea mare a Sfântului Simeon — Imperiul Bizantin la apogeu și răscruce	53
Lumea mică a Sfântului Simeon — monahismul bizantin: tradiții, înnoiri și reformă	61
Lupta pro și contra memoriei Sfântului Simeon în secolul XI	68
Patriarhi și umaniști	71
Implicațiile sociale ale conflictelor religioase din secolul XI	73
Patriarhul și misticul	77
Protestul unui umanist	80
Înțelepciunea resemnată și conformistă a unui general . . .	85
Reacțiunea comnenă — procesul filozofilor și misticilor . .	86
Cei doi Simeoni — remediul harismatic al crizei unei tradiții	94

*

CUVIOSUL SIMEON EVLAVIOSUL:

Testament duhovnicesc (Cuvânt ascetic și etic

în mai multe părți) 103

Adevărata retragere a monahului din lume și aspectele ei (103). Examinare de sine zilnică (104). Mărturisire zilnică a gândurilor (104). Smerenie în orice lucru (105). Smerenia ultimă (105). Petrecerea în chilia proprie e preferabilă întâlnirilor (105). Evitarea afecțiunii particulare (106). Toți să ne fie străini și sfinți (106). Cuminecare doar cu împăcare (106). Încercările zilnice sunt necesare (106). Doar strictul necesar în chilie (107). Mulțumirea cu cele primite de obște (107). Slujire și rugăciune (107). Nelipsit la slujbe (107). Ascultare față de toți (108). Umilință de sine, iubire duhovnicească și clarviziune (108). Rugăciune neconținută și luminarea minții (108). Atenție la slava deșartă (109). Plâns și lacrimi (109). Rugăciune de umilință (109). Stăruirea în aceeași chilie (110). Necăutarea unei griji speciale din partea egumenului (110). ... din partea părintelui duhovnicesc (111). Posturile (111). Reguli de comportament în mănăstire (111). Regulă de priveghere în chilie (112). Cuminecare doar cu lacrimi (112). Reguli privitoare la cum să se mănânce (113). Mângâierea fraților necăjiți (113). ... și a celor bolnavi (113). La masă cu frații (114). Rugăciunea personală și ajutorarea fraților (114). Diferite situații la rugăciune (114). Ajutorarea fraților războiți de trup (115). Stăruință în străpungere (115). Curăție și luminarea minții (116). Atenție la ispita slavei deșarte (116). Câteva sfaturi (117). Fidelitatea față de părintele duhovnicesc ales (117). Reguli practice pentru părintele duhovnicesc față de ucenicii lui (118).

SFÂNTUL SIMEON NOUL TEOLOG:

Lauda și virtuțile Cuviosului Simeon Evlaviosul Studitul 123

Lucrarea duhovnicească a Părinților din vechime (123). Sfântul Antonie cel Mare (124). Sfântul Arsenie cel Mare (125). Simeon însuși (127). Viața în Duhul Sfânt presupune încordarea (127). Simeon Evlaviosul și cuvintele lui — izvor al Apei Duhului (128). Imitarea pătimirilor lui Hristos (132). Slăvirea împreună cu Hristos (134). / „Să nu ne cuminecăm fără lacrimi!” (135). Străpungerea

inimii ține de voința, nu de firea omului (136). Monahii fără străpungerea inimii (138). Simpla asistare la slujbe nu e de ajuns (139). Nereguli în purtarea din biserică (141). Monahii petrecăreți sub pretextul iubirii (142). Deprinderi neduhovnicești, virtuți inexistente (144). Harismele și virtuțile sunt ale unei inimi smerite și străpunse (145). Lacrimile și străpungerea spală casa sufletului (146). Plânsul duhovnicesc, cheazășia virtuților (148). Căință, plâns, lacrimi (149). Fără exercițiu străpungerea nu are loc (151). O căință de moment nu e de ajuns (153). Strălucirea și vrednicia sufletului curățit (154). / Sublimitatea bunurilor cerești (155). Criteriile sfințeniei și fericirii (156). Râvna în faptele virtuții (157). Iubirea de slavă împiedică făptuirea virtuților (158). Nepotrivirea dintre sfințenie și patimi (159).

SFÂNTUL SIMEON NOUL TEOLOG:

Fragmente dintr-o autobiografie mistică 161

Lucrarea credinței (161). Gheorghe/Simeon citește pe Marcu Ascetul (162). Rugăciunea lui Gheorghe/Simeon (163). Răpirea în lumină (164). Luminarea lui Gheorghe/Simeon, roadă a credinței (165). Să nu rămânem afară din Împărăție (167). Micul număr al adevăraților creștini (168). Retragerea din lume (169). Rătăcirile lui Gheorghe/Simeon după prima vedere a luminii (169). Mila lui Dumnezeu, întoarcerea lui Gheorghe/Simeon și a luminii (170). Îndemn final (171). / Relatare despre experiența unui frate (172). Sfaturile lui Simeon Evlaviosul (174). Lumină și extaz (175). Rana lăsată de îndepărtarea luminii (176). Bucuria produsă de lumină în suflet (176). Să ne curățim inima (177). / Simeon mulțumește lui Dumnezeu pentru toate binefacerile (177). Pentru cunoașterea lucrurilor duhovnicești (178). Pentru dobândirea lui Dumnezeu Însuși (179). Pentru întâlnirea părintelui duhovnicesc (179). Pentru prima vedere a Luminii (180). Pentru întoarcerea sa și o altă vedere (181). Pentru tăria în ispite (181). Pentru curățirea treptată a sufletului său (182). Pentru vederea lui Dumnezeu într-o lumină fără formă (183). Pentru arătările Duhului în sufletele sfinților (184). Învățăturile ce se desprind de aici (185). / Simeon mulțumește lui Dumnezeu pentru destinul său

supranatural (186). Pentru că a fost smuls din primejdiile lumii (186). Pentru că a găsit o călăuză duhovnicească (187). Pentru că a descoperit cu acesta izvoare de ape curățitoare (188). Pentru că a scăpat din descurajare (188). Pentru primele haruri mistice (189). Pentru lumina dumnezeiască a apelor curățitoare (190). Pentru răpirea în Slavă (190). Pentru apropierea slăvite ale lui Dumnezeu de el (191). Pentru strălucirea vederii lui Dumnezeu (191). Pentru o vedere înaintea icoanei Maicii Domnului (193). Pentru încercări și înaintări (193). Pentru avertismentul de a stăruii neclintit (194). În final, o rugăciune smerită (194).

SFÂNTUL SIMEON NOUL TEOLOG:

Testament duhovnicesc 197

Necesitatea păzirii poruncilor de către toți (197). Calomnierea lui Simeon (198). Părinții trupești, cauza vieții necreștinești a copiilor lor (198). Necesitatea unui părinte duhovnicesc pentru a ne naște din Duhul Sfânt (200). Numai cine vede Lumina Duhului poate lumina duhovnicește pe alții (201). Fașii părinți duhovnicești: lipsiți de experiență, dar pradă mândriei (202). Smerenie și experiență — mândrie și necredință (204). Fașii părinți discreditează posibilitatea sfințeniei actuale și calomniază pe sfinți (205). ... aspiră la demnități apostolice, dar vor fi pedepsiți (207). Adevărul părinte duhovnicesc (208). Imitarea lui Hristos și harul Duhului (208). Acuzele aduse lui Simeon (210). / Nașterea de copii duhovnicești cere și povățuirea lor neîncetată (212). Din ce pricini scrie Simeon (213). Succesiunea apostolică în Biserică (215). Necesitatea unui povățuitor apostolic (216). Exemplu de căutare activă — sutașul Corneliu (217). Învățătorii mincinoși (219). Cum să-i găsim și recunoaștem pe adevărații învățători duhovnicești (220). Recunoașterea activă de sine (223). Cunoașterea de sine prin smerenie (225). Necesitatea unor mijlocitori ai harului în Biserică (227). Timpul de acum, timpul disprețului generalizat (228). Confuzia și nivelarea spirituală actuală din Biserică și între creștini (229). Cauza confuziei: necinstirea părinților duhovnicești (231). Pilda solului împăratului (233). Îndemn (233). / Invocarea lui Hristos (234). Către împărați (234). Către episcopi (235). Către preoți (237). Către monahi (240). Către popor (241).

CUVIOSUL NICHITA STITHATUL:

Viața și conduita Sfântului Simeon Noul Teolog	243
Prolog	243
I. În lume	243
Origine provincială și venire pentru studii la Constantinopol (243). O carieră politică la palat (244). Cunoștința cu Simeon Evlaviosul și primele experiențe duhovnicești (246). Prima vedere a Luminii dumnezeiești (247). Vizită acasă și alte experiențe duhovnicești aici (248). Despărțirea de părinți și renunțarea la averi (250).	
II. La Studiu	252
Începător și ucenic al lui Simeon Evlaviosul (252). Primele nevoițe ascetice (253). Luptele cu demonii patimilor (253). Luptele cu confrății monahi și cu rudele (255). Rezistență duhovnicească sub povățuirea lui Simeon Evlaviosul (256). A doua vedere a Luminii dumnezeiești (257). Daruri duhovnicești (257). Alungat de invidia confrăților (258).	
III. Monah la Sfântul Mamas	258
Noi ispite din partea familiei și cunoștințelor (258). O nouă arătare a Luminii dumnezeiești (259). Tuns în monahism, înaintează în contemplare (260). Regimul ascetic zilnic (260). Programul duhovnicesc zilnic (261). Pregătit pentru preoție (262).	
IV. Preot și egumen la Sfântul Mamas	263
Hirotonit preot (263). Simeon despre înălțimea preoției (264). Cum liturghisea Simeon (265).	
V. Restaurator și reorganizator la Sfântul Mamas. Revolta monahilor. Profil duhovnicesc	266
Renovarea clădirilor mănăstirii (266). Reorganizarea vieții monahale (267). Smerenie, străpungere și harisma teologhisirii (267). Revolta monahilor (268). Simeon adevărat păstor duhovnicesc (269). Viața duhovnicească a lui Simeon pe scurt (271).	
VI. Un ucenic model și virtuțile lui minunate	272
VII. Un episcop latin monah la Sfântul Mamas	276
Alți ucenici (280).	

VIII. Demisia din egumenie și îndemnuri către monahi	281
Dragostea de isihie îl face să renunțe la egumenie (281). Îndemn către noul egumen (282). Îndemn către monahi (285).	
IX. Alte experiențe mistice și scrieri	287
Altă vedere a Luminii — anticipare a transfigurării esha- tologice (288). Harisma teologhisirii apostolice (289).	
X. Cultul adus lui Simeon Evlaviosul și conflictul cu oficialitățile Bisericii	290
Venerarea adusă lui Simeon Evlaviosul (290). Invidia lui Ștefan al Nicomidiei (291). O dispută teologică pe teme trinitare (293). Calomniile lui Ștefan la adresa lui Simeon Evlaviosul (295). Simeon acuzat în sinodul patriarhal (297). Apărarea lui Simeon (298). Calomniile continuă (301). Simeon apără icoana lui Simeon Evlaviosul (302). Distru- gerea icoanei lui Simeon Evlaviosul (304).	
XI. Sfântul Simeon condamnat la exil	306
Alt proces în sinod și condamnare (306). Exilat la Paluki- ton descoperă paraclisul Sfintei Marina (307). Scrisoare către singelul Ștefan (308). Mânia și răzbunarea singelu- lui (309). Percheziția de la Sfântul Mamas (309). Altă scrisoare către singelul Ștefan (310). Primește în dar paraclisul Sfânta Marina (311).	
XII. Reabilitarea și viața la Sfânta Marina	311
Vizitat de mulți (311). Memoriu către patriarh și inter- venția unor laici sus-puși (312). Răspunsul patriarhului (313). Simeon rechemat din exil și îndemnat la mode- rație (313). Răspunsul lui Simeon (314). Sentința de reabilitare patriarhală (316). Simeon, martir al conști- inței, se întoarce în isihie (317). Noi încercări din partea oamenilor (317). Noi contemplări și scrieri (318). Noi atacuri și insulte (319).	
XIII. Profeții și minuni înainte de moarte	319
Darul profeției (319). Găsirea minunată a apei pentru mă- năstire (321). Vindecarea minunată a egumenei Ana (322). Minuni povestite de ucenicul Nichifor (323). Nichifor își redobândește apetitul (323). Levitație la rugăciune (324). Vindecarea copilului olog al unei femei sărace (325). Vindecarea unui tânăr demonizat (326). Pedepsirea unui	

pescar lacom (327). Vindecarea unui prieten paralizat (327). Minunea cu doi frați care-l persecutau (329). Boala finală (331). Altă levitație la rugăciune (331).	
XIV. Moartea, virtuțile și difuzarea scrierilor Sfântului Simeon	333
Simeon își profețește moartea și aducerea moaștelor (333). Moartea minunată a lui Simeon și împlinirea profeției (334). Portretul duhovnicesc al Sfântului Simeon (335). Puterea hainelor lui (335). Nichita copiază scrierile lui Simeon (336). Biletul lui Simeon către Nichita (336). Vedenia dumnezeiască a lui Nichita după șaisprezece ani (337). Nichita își readuce aminte de Simeon (338). Nichita compune discursuri și imne în cinstea lui Simeon (339). Nichita are vedenia lui Simeon și purcede la editarea și difuzarea scrierilor lui (341).	
XV. Alte minuni săvârșite după moarte atestă sfințenia Sfântului Simeon	344
Un monah de la Latros (344). Monahul cântăreț Ignatie (346). Manase și vindecarea lui (347). Ioan și Filotei Zăvorâțul (348). Nichita vindecat de gânduri de desfrânare (351). Vedenia lui Ioan, ucenicul lui Nichita (352). Peripețiile minunate ale icoanei Sfântului Simeon (353).	
[Poem către Sfântul Simeon]	355

*

Sfântul Simeon Noul Teolog și monahismul bizantin (pr. prof. JOHN A. MCGUCKIN)	357
I. Viața din spatele <i>Vieții</i>	357
II. Înnoire spirituală în căutarea unui precedent	380
III. Paradigmele biblice și teologice ale vederii Luminii dumnezeiești la Sfântul Simeon Noul Teolog	390
Preludiu (390). Încercări de contextualitate a vedeniilor lui Simeon în secolul XX (395). Paradigme biblice ale vederii lui Dumnezeu (398). Versiunea autografă dată de Sfântul Simeon vedeniilor sale dumnezeiești (402). Apelul analogic la lumină la Sfântul Simeon (403). Relații epifanice la Sfântul Simeon (406). Concluzii (420).	

*

Documente ale epocii

I. Poveștile unui general bizantin în retragere:	
Kekaumenos	423
II. Conștiința de sine și manifestele unui umanist bizantin:	
Mihail Psellos	457
Autoportretul unui intelectual creștin	457
Către monahul Xiphilinos, care a fost [apoi] patriarh .	465
Către patriarhul Constantinopolului, Mihail Kerullarios	472
III. Actele sinodale de condamnare a mesalianismului și a unor „entuziaști” bizantini	481
1. Condamnarea mesalianismului	481
a. Sinodul III Ecumenic de la Efes	481
b. Alte sinoade antimesaliene	483
c. Liste cu ereziile mesalienilor	485
Ioan Damaschinul, <i>Despre mesalieni</i>	485
Timotei Preotul, <i>Despre marcianiști sau mesalieni</i>	490
2. Anateme din Sinodiconul Ortodoxiei	493
a. Contra lui Gherontie din Lampe	493
b. Contra lui Ioan Italianul	494
c. Contra lui Teodor Vlahernitul	497
3. Procesul lui Elefterie din Paflagonia	499
4. Procesul lui Constantin Chrysomallos	504
5. Procesul lui Clement și Leontie din Capadocia .	509